

HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR OLOMOUCKÉHO KRAJE

UPOZORNĚNÍ PRO OBDOBÍ ŽŇOVÝCH PRACÍ

ČERVEN 2016

Tento materiál vznikl na základě poznatků z předchozích let, kdy v letních měsících, ve kterých probíhají žňové práce, dochází každoročně k nárůstu požárů. S ohledem na vývoj meteorologické situace v České republice je vysoká pravděpodobnost, že z důvodů vysokých teplot a minima vodních srážek tyto práce budou probíhat v období zvýšeného nebezpečí vzniku požáru. Tyto podmínky přináší zvýšené nároky na požární bezpečnost.

Sklizeň obilovin v roce 2015 probíhala ve zvláště extrémních klimatických podmínkách - v období zvýšeného a vysokého nebezpečí vzniku požárů. Vzhledem k tomu, že nepříznivá meteorologická situace se může v následujících letech opakovat, přistupuje hasičský záchranný sbor k preventivním opatřením, která by alespoň částečně měla eliminovat počet a rozsah požárů, při nichž mohou vznikat jednak vysoké škody zemědělcům a současně přinášet i extrémní nároky na lokalizaci a likvidaci požárů zasahujícími hasiči.

Z tohoto důvodu Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky vytvořilo metodickou pomůcku pro období žňových prací pro kraje, obce i samotné zemědělce. Metodickou pomůcku pro vaše využití přikládáme v příloze.

Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje pro nastávající období žňových prací upozorňuje všechny zemědělce na nutnost dodržovat organizační a technická opatření k zabránění vzniku požárů v tomto období. Vyhnete se tak případným právním postihům v případě jejich nerespektování.

Co musím dodržovat z pohledu právních předpisů

Každý je povinen počínat si tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru, neohrozil život a zdraví osob, zvířata a majetek. Tato všeobecná základní povinnost vyplývá ze zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o požární ochraně“). Neméně důležitým předpisem je vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci), ve znění vyhlášky č. 221/2014 Sb., která blíže upřesňuje požadavky stanovené zákonem o požární ochraně. Součástí vyhlášky o požární prevenci je příloha č. 1, která je často opomíjena. Příloha stanoví bezpečnostní vzdálenosti volných skladů sena a slámy od vybraných objektů, lesů a komunikací.

Bezpečnostní vzdálenosti jsou pro vaši orientaci uvedeny v následující tabulce:

Pol.	Objekty nebo prostory	Vzdálenost volného skladu sena/slámy ¹ v metrech
1.	závody (sklady), v nichž se vyrábějí, zpracovávají nebo uskladňují výbušné nebo lehce vznětlivé látky (např. celuloid, nitrocelulóza), nebo na volném prostranství se uskladňují snadno hořlavé kapaliny (např. benzin, sirouhlík, aceton)	300
2.	ostatní průmyslové závody, zemědělské závody a střediska, les	100
3.	okrajové budovy souvislé zástavby obcí	50
4.	veřejné komunikace	60
5.	krajní koleje železničních tratí ²	100
6.	elektrické vedení o vysokém napětí	30
7.	tuhé domovní odpady ³	50
8.	volný sklad sena a slámy ⁴	50

Čemu věnovat ještě pozornost

Možnost nastavení adekvátních podmínek pro období žňových prací má i zastupitelstvo obce, které v samostatné působnosti vydává obecně závaznou vyhlášku obce a stanoví v ní podmínky k zabezpečení zdrojů vody pro hašení požárů a jejich trvalou použitelnost a stanoví další zdroje vody pro hašení požárů a podmínky pro zajištění jejich trvalé použitelnosti. Popřípadě může obec stanovit v požárním řádu obce další podrobnosti k období zvýšeného nebezpečí vzniku požáru. Proto si ověřte, jaká bezpečnostní pravidla jsou v jednotlivých katastrálních územích obcí vydána.

Doba zvýšeného nebezpečí vzniku požáru

Podle zákona o požární ochraně je rada kraje oprávněna stanovit nařízením kraje podmínky k zabezpečení požární ochrany v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru.

¹ Bezpečnostní vzdálenost se nestanoví u volných skladů sena a slámy do 50 m³. Tyto volné sklady se posuzují ve smyslu ČSN 73 0804.

² Je-li kolej železniční tratí na náspu, zvětšuje se vzdálenost od volných skladů sena a slámy o dvojnásobek výšky náspu. Je-li volný sklad položen alespoň o 6 m výše než kolej železnice, smí se vzdálenost zmenšit až na 60 m.

³ Od činné hranice skládky.

⁴ Volný sklad sena a slámy může mít objem nejvýše 4000 m³. Jako jeden volný sklad se posuzuje také souvislá skupina stohů, jejichž celkový objem je nejvýše 4000 m³.

Obsahem toho nařízení kraje je mimo jiné:

- vymezení doby, kdy existuje zvýšené nebezpečí vzniku požáru,
- specifikace „zakázaných činností“, jako předpoklad pro eliminaci vzniku a šíření požáru, popř. podmínky pro jeho hašení.

Dobou zvýšeného nebezpečí vzniku požáru se rozumí doba, kdy se klimatické podmínky vyznačují vysokou teplotou ovzduší, dlouhodobým nedostatkem srážek a s tím související nízkou vlhkostí v půdě a vegetaci; zpravidla doba, po kterou je v platnosti výstraha Českého hydrometeorologického ústavu na „nebezpečí požáru“ nebo „vysoké nebezpečí požáru“, zveřejněná v rámci systému integrované výstražné služby.

Hejtman při vyhlášení začátku a konce doby zvýšeného nebezpečí vzniku požáru zpravidla přihlíží k výstrahám Českého hydrometeorologického ústavu a doporučení hasičského záchranného sboru kraje.

Začátek a konec doby zvýšeného nebezpečí vzniku požáru se zveřejňuje vhodným způsobem, např. na úřední desce krajského úřadu, na úředních deskách obecních úřadů obcí, kterých se dotýká, v hromadných informačních prostředcích, případně dalšími způsoby v místě obvyklými. Tuto skutečnost je nutné si uvědomit a věnovat patřičnou pozornost stanoveným omezením.

Doporučení Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje

HZS Olomouckého kraje doporučuje k zajištění odpovídající úrovně požární bezpečnosti v době žňových prací zejména při zvýšeném nebezpečí vzniku požáru následující opatření, která byla vyhodnocena na základě zkušeností z praxe, výkonu státního požárního dozoru a ze statistických dat.

1. Nerozdělávat ohně a neodhazovat hořící nebo doutnající předměty ve volné přírodě (např. nedopalky cigaret).
2. Zabezpečit technická a organizační opatření k zamezení styku hořlavých materiálů (např. seno, sláma, prach) s horkými povrchy.
3. Zabezpečit, aby stroje a zařízení při sklizni, úpravě a skladování zemědělských plodin byly provozovány a ošetřovány v souladu s návodem výrobce.
4. Vybavit žňovou techniku (veškerá technika používaná ke sklizni, převozu, odvozu, úpravě polí) lapači jisker, technika nemusí být lapači vybavena, pokud je od výrobce provedena tak, že nemůže dojít k výfuku žhavých částic.
5. Preventivně zkontrolovat žňovou techniku, především elektroinstalaci a palivovou soustavu, promazat třecí plochy, kde by třením mohlo dojít k nadměrnému zahřívání součástí a následnému požáru.

6. Vybavit žňovou techniku kromě hasicího přístroje instalovaného výrobcem, ještě vodním nebo pěnovým přenosným hasicím přístrojem s minimálním objemem hasiva 9 litrů.
7. Zajistit přednostní zahájení sklizně dozrálých obilovin, řepky a GPS⁵ porostů na ohrožených místech (např. podél veřejných komunikací a železničních tratí) a místech, ze kterých se může požár rozšířit do okolního prostředí (např. lesů) do vzdálenosti 10 m od zdroje ohrožení nebo možného rozšíření.
8. V případě založení stohu na strništi, provést po naskladnění jeho oborání tak, aby vznikl ochranný pruh proti přenosu požáru v šíři nejméně 10 m.
9. Při provádění sklizně obilovin, řepky a GPS⁵ na poli rozdělit pole ochranným pruhem proti přenosu požáru na části o max. velikosti 25 ha.⁶
10. Po sklizni strniště co nejrychleji zaorat.
11. Mít k dispozici na místě žňových prací vhodné funkční spojovací prostředky k přivolání pomoci v případě požáru (radiostanice, „nabíý“ mobilní telefon apod.).
12. Nespotřeboávat vodu z umělých a přírodních nádrží určených jako zdroje požární vody k jiným účelům než k hašení požárů.
13. Na poli o výměře 25 ha a větší, mít na poli k dispozici samostatnou zemědělskou techniku, kterou je možné použít k vytvoření ochranného pruhu proti přenosu požáru v šíři nejméně 10 metrů.
14. Stanovit základní taktický postup při použití prostředků určených pro provedení prvotních hasebních prací v případě vzniku požáru do příjezdu jednotek požární ochrany a seznámit s ním příslušné osoby.

Sankce

HZS Olomouckého kraje doporučuje všem zemědělcům věnovat maximální pozornost odpovídající úrovni zajištění požární bezpečnosti v době žňových prací čímž sníží, případně vyloučí riziko možných sankcí ze strany Hasičského záchranného sboru.

HZS krajů mohou uložit několik druhů sankcí a postihů, jestliže věc nebo činnost při provozu anebo provoz vyvolávají bezprostřední nebezpečí vzniku požáru a k odstranění tohoto nebezpečí nestačí jiná opatření.

⁵ GPS (Ganzpflanzenschrot) – metoda sklizně celých rostlin systémem silážování drtě.

⁶ Plocha 25 ha byla zvolena s ohledem na zkušenosti a poznatky z požárů z roku 2015. Jedná se o plochu cca 500 x 500 m. Lineární rychlost šíření požáru za bezvětří po obilí na poli je cca 3,1 m/min, lineární rychlost šíření po slámě a strništi na poli je cca 2,1 m/min. Z uvedených údajů je zřejmé, že do příjezdu jednotek požární ochrany může být rozšířen požár za bezvětří na ploše okolo 2000 m². Vzhledem k tomu, že ve skutečnosti nelze úplně zajistit bezvětří a sklizeň probíhá i za většího větru, lze předpokládat, že do příjezdu jednotek může být požár rozšířen i na plochu 10 000 - 15 000 m². Proto nejdůležitějším prvotním úkonem na místě je provést rychlé oborání místa požáru a oddělit prostory zasažené požárem od nezasazených.

Možné postihy:

- a) vyloučení věci z užívání (např. kombajn) - § 36 odst. 1 písm. a) zákona o požární ochraně,
- b) zákaz činnosti (např. sklizeň na konkrétním poli) - § 36 odst. 1 písm. b) zákona o požární ochraně,
- c) zastavení provozu - § 36 odst. 1 písm. c) zákona o požární ochraně,
- d) peněžní sankce - § 76 a § 78 zákona o požární ochraně.